بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت تحقیقات و فناوری

معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی قزوین

شیوه نامه اجرایی حمایت از ترویج پژوهش دانشگاه علوم پزشکی قزوین

گروه اطلاع رسانی پزشکی و منابع علمی– دفتر تالیف و انتشارات

تاریخ تصویب: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

۱. مقدمه

شیوه نامه اجرایی حامی ترویج پژوهش با هدف همگانی‌سازی و تعمیق فرهنگ پژوهش در جامعه تدوین شده است. این شیوه نامه پژوهش را فرآیندی همگانی و مشارکتی تعریف می‌کند که در آن تمامی اقشار جامعه، از جمله دانشگاهیان، دانش‌آموزان، صنعتگران، سازمان‌های دولتی و غیردولتی، و آحاد مردم، نقش فعالی ایفا می‌کنند. محور اصلی این شیوه نامه، مشارکت گسترده تمامی ارکان جامعه در تولید دانش و حل مسائل مبتلابه کشور است. این مشارکت از طریق ایجاد زیرساخت‌های لازم، ارائه آموزش‌های پژوهشی، تسهیل دسترسی به منابع و ایجاد فضاهای تعاملی صورت می‌پذیرد. از سوی دیگر، منفعت و نتایج حاصل از پژوهش‌ها باید به طور عادلانه در تمام سطوح جامعه توزیع شود و با رفع مشکلات و ارتقای کیفیت زندگی، رفاه همگانی را به ارمغان آورد.

.۲. اهداف شیوه‌نامه

- ارتقای سواد پژوهشی: افزایش دانش و مهارت‌های بنیادین پژوهشی در میان آحاد جامعه به منظور توانمندسازی افراد برای درک، ارزیابی و مشارکت در فعالیت‌های پژوهشی.
- ایجاد فرهنگ پرسشگری و کنجکاوی: ترویج رویکردی فعالانه در جامعه نسبت به مسائل و چالش‌ها، تشویق به طرح سوالات هدفمند و پیگیری فعالانه برای یافتن پاسخ از طریق پژوهش.
- همگانی‌سازی دسترسی به نتایج پژوهش: اطمینان از اینکه یافته‌ها و دانش تولید شده از طریق پژوهش‌ها به زبانی ساده و قابل فهم برای عموم مردم در دسترس قرار گرفته و از طرق مختلف (رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی، کارگاه‌ها و...) ترویج یابد.
- شناسایی و توانمندسازی ظرفیت‌های پژوهشی در جامعه: کشف و پرورش استعدادهای پژوهشی در میان گروه‌های مختلف جامعه (مانند نوآوران، کارآفرینان، فعالان اجتماعی) و حمایت از ایده‌ها و طرح‌های پژوهشی نوآورانه آنان.
- حل مسائل اجتماعی با مشارکت جامعه: هدایت پژوهش‌ها به سمت حل چالش‌ها و مشکلات اولویت‌دار جامعه، با مشارکت فعال ذینفعان و افراد متاثر از این مسائل در فرآیند پژوهش.
- ایجاد ارتباط موثر میان پژوهشگران و جامعه: تسهیل گفتمان و تبادل نظر بین جامعه علمی و عموم مردم، به منظور هم‌افزایی و هدایت صحیح‌تر مسیر پژوهش‌ها به سمت نیازهای واقعی جامعه.
- توسعه اقتصاد دانش‌بنیان مبتنی بر نیاز جامعه: تشویق به تبدیل نتایج پژوهش‌ها به محصولات، خدمات و راهکارهای قابل عرضه در بازار، به گونه‌ای که منجر به توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در جامعه شود.

۳. دامنه کاربرد

این شیوه‌نامه شامل کلیه مراکز تحقیقاتی، گروه توسعه فناوری سلامت و کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی که طرح‌های پژوهشی مصوب و خاتمه‌یافته دارند لازم‌الاجرا است و مخاطب آن صنعت، مردم (جامعه) و افراد دانشگاهی است.

۴. تعاریف کلیدی

- همگانی‌سازی پژوهش (Research Dissemination): فرآیند انتشار و اشتراک‌گذاری یافته‌ها، نتایج و دانش حاصل از فعالیت‌های پژوهشی با مخاطبان گسترده‌تر (اعم از جامعه علمی، سیاست‌گذاران، صنعت و عموم مردم) از طریق کانال‌های مختلف.
- گروه‌های هدف (Target Groups): تمامی افراد، سازمان‌ها، نهادها و جوامعی که نتایج و فعالیت‌های پژوهشی برای آن‌ها طراحی، تولید یا منتشر می‌شود و انتظار می‌رود از این فعالیت‌ها بهره‌مند گردند.
- ترویج پژوهش (Research Promotion): مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و استراتژی‌ها با هدف افزایش آگاهی، علاقه، مشارکت و حمایت از پژوهش در سطوح مختلف جامعه.
- شبکه همکار (Collaborative Network): گروهی از افراد، موسسات یا سازمان‌ها که برای دستیابی به اهداف مشترک پژوهشی، تبادل دانش و منابع، و اجرای پروژه‌ها به صورت داوطلبانه و هماهنگ با یکدیگر همکاری می‌کنند.
- مشارکت اجتماعی (Social Participation): درگیر شدن فعالانه افراد و گروه‌های مختلف جامعه در تصمیم‌گیری‌ها، فعالیت‌ها و فرآیندهای مرتبط با پژوهش، از جمله اطلاع‌رسانی، ارائه بازخورد و استفاده از نتایج.

.۵. فرآیندهای اجرایی

۵-۱ صنعت

ساز و کار اشاعه نتایج تحقیقات و فناوری به صنعت:

- تهیه محصولات ترجمان دانش مانند پیام پژوهشی، اینفوگرافیک،پادکست، پمفلت، ویدئوی کوتاه، گزارش مدیریتی، خلاصه سیاستی یا فنی
- تعیین مخاطب صنعتی هدف: شناسایی اینکه این نتیجه برای کدام بخش صنعت مفید است؛ مثلاً: شرکت‌های تولیدی، مدیران فنی، شرکت‌های دانش‌بنیان، انجمن‌های صنفی
- انتشار در بسترهای مناسب صنعتی: بارگذاری محتوا درپرتال ترجمان دانش، پرتال ارتباط با صنعت، وب‌سایت دانشگاه/پژوهشگاه، شبکه‌های اجتماعی حرفه‌ای، خبرنامه‌های تخصصی، انجمن‌ها و تشکل‌های صنعتی
- ارسال هدفمند به ذی‌نفعان صنعتی: ارسال مستقیم محتوا به: شرکت‌های مرتبط، مدیران واحدهای صنعتی، کارشناسان تحقیق و توسعه، پارک‌های علم و فناوری، مراکز نوآوری و شتابدهنده‌ها
- و دریافت بازخورد از صنعت: از طریق شماره تماس، ایمیل، فرم الکترونیکی، جلسات آنلاین، نشست‌های تخصصی، بازدیدهای میدانی
- تحلیل بازخوردهای دریافتی: بررسی اینکه صنعت نیاز واقعی دارد یا نه، محتوا را مفید دانسته یا نه آمادگی همکاری دارد یا نه، نیازمند نمونه اولیه، مستندات بیشتر یا مشاوره فنی است.
- پیگیری بازخورد و برقراری ارتباط مؤثر: در صورت نیاز تماس مجدد، ارسال اطلاعات تکمیلی، معرفی مجری پژوهش، برگزاری جلسه با صنعت، مذاکره برای همکاری

جذب و دریافت بازخورد از صنعت: از طریق شماره تماس، ایمیل، فرم الکترونیکی، جلسات آنلاین، نشست‌های تخصصی، بازدیدهای میدانی ساز و کار جلب مشارکت صنعت در تحقیقات و فناوری:

- مراحل اجرایی
- مرحله آمادگی و اطلاع‌رسانی شامل
- شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای صنعتی
- تدوین فراخوان مسئله‌محور
- مرحله جذب و ارزیابی پیشنهادات شامل ۱-انتشار گسترده فراخوان ۲-دریافت تقاضانامه‌ها/پروپوزال‌های صنعتی (به همراه طرح فنی پژوهش)۳-داوری و بررسی فنی پروپوزال‌ها

۲-۵ .دانشگاهیان

ساز و کار اشاعه نتایج تحقیقات و فناوری در دانشگاه و جامعه دانشگاهی:

- مرحله شناسایی و ارزیابی داخلی شامل: ۱- شناسایی دستاوردهای پژوهشی کاربردی ۲- ارزیابی امکان‌سنجی درون‌دانشگاهی ۳- تدوین طرحِ بهره‌برداری داخلی
- مرحله نهادینه‌سازی و توسعه شامل: ۱- تطبیق و استانداردسازی برای محیط دانشگاه ۲- ارائه به مراجع تصمیم‌گیر (شورای آموزشی/پژوهشی) ۳- تولید نسخه آموزشی/عملیاتی
- مرحله ترویج و اجرا شامل: ۱- برگزاری دوره‌های توانمندسازی و کارگاه‌های آموزشی۲- استقرار و اجرای آزمایشی ۳- پایش و ارزیابی اثربخشی
- مرحله گسترش و پایداری شامل: ۱- نهادینه‌سازی در سرفصل‌ها یا آیین‌نامه‌ها ۲- مستندسازی و اشتراک‌گذاری تجربیات ۳- ایجاد نظام پاداش و تشویق

ساز و کار اشاعه نتایج تحقیقات و فناوری به مردم و صنعت و سیاستگذران:

- مرحله استخراج و آماده‌سازی پیام پژوهش شامل: ۱- شناسایی یافته‌های قابل‌انتقال ۲- تبدیل زبان علمی به پیام کاربردی ۳- تفکیک مخاطبان هدف
- مرحله تولید محصولات انتقال دانش شامل: ۱- تهیه بسته‌های ارتباطی متناسب با هر گروه ۲- اعتبارسنجی محتوا
- مرحله انتشار و توزیع هدفمند شامل: ۱- انتشار در بسترهای مناسب ۲- ارسال هدفمند به ذی‌نفعان

- تحلیل بازخوردهای دریافتی: بررسی اینکه صنعت نیاز واقعی دارد یا نه، محتوا را مفید دانسته یا نه آمادگی همکاری دارد یا نه، نیازمند نمونه اولیه، مستندات بیشتر یا مشاوره فنی است.
- پیگیری بازخورد و برقراری ارتباط مؤثر: در صورت نیاز تماس مجدد، ارسال اطلاعات تکمیلی، معرفی مجری پژوهش، برگزاری جلسه با صنعت، مذاکره برای همکاری

ساز و کار جلب مشارکت صنعت در تحقیقات و فناوری:

- مراحل اجرایی

- مرحله آمادگی و اطلاع‌رسانی شامل
- شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای صنعتی
- تدوین فراخوان مسئله‌محور
- مرحله جذب و ارزیابی پیشنهادات شامل ۱-انتشار گسترده فراخوان ۲-دریافت تقاضانامه‌ها/پروپوزال‌های صنعتی (به همراه طرح فنی پژوهش)۳-داوری و بررسی فنی پروپوزال‌ها

۵-۲ .دانشگاهیان

ساز و کار اشاعه نتایج تحقیقات و فناوری در دانشگاه و جامعه دانشگاهی:

- مرحله شناسایی و ارزیابی داخلی شامل: ۱- شناسایی دستاوردهای پژوهشی کاربردی ۲- ارزیابی امکان‌سنجی درون‌دانشگاهی ۳- تدوین طرحِ بهره‌برداری داخلی
- مرحله نهادینه‌سازی و توسعه شامل: ۱- تطبیق و استانداردسازی برای محیط دانشگاه ۲- ارائه به مراجع تصمیم‌گیر (شورای آموزشی/پژوهشی) ۳- تولید نسخه آموزشی/عملیاتی
- مرحله ترویج و اجرا شامل: ۱- برگزاری دوره‌های توانمندسازی و کارگاه‌های آموزشی۲- استقرار و اجرای آزمایشی ۳- پایش و ارزیابی اثربخشی
- مرحله گسترش و پایداری شامل: ۱- نهادینه‌سازی در سرفصل‌ها یا آیین‌نامه‌ها ۲- مستندسازی و اشتراک‌گذاری تجربیات ۳- ایجاد نظام پاداش و تشویق

ساز و کار اشاعه نتایج تحقیقات و فناوری به مردم و صنعت و سیاستگذران:

- مرحله استخراج و آماده‌سازی پیام پژوهش شامل: ۱- شناسایی یافته‌های قابل‌انتقال ۲- تبدیل زبان علمی به پیام کاربردی ۳- تفکیک مخاطبان هدف
- مرحله تولید محصولات انتقال دانش شامل: ۱- تهیه بسته‌های ارتباطی متناسب با هر گروه ۲- اعتبارسنجی محتوا
- مرحله انتشار و توزیع هدفمند شامل: ۱- انتشار در بسترهای مناسب ۲- ارسال هدفمند به ذی‌نفعان
- رحله دریافت بازخورد و تعامل شامل: ۱- دریافت بازخورد از مخاطبان ۲- تحلیل بازخوردها ۳- پیگیری و ارتباط مستمر
- مرحله تبدیل به اقدام، اثر یا سیاست شامل: ۱- تبدیل به اقدام عملی ۲- مستندسازی اثرگذاری ۳- اصلاح و به‌روزرسانی پیام‌ها ۴- ایجاد مسیر پایدار ارتباط دانشگاه با جامعه

۵-۳ .مردم

- ساز و کار بهره مند شدن مردم از نتایج تحقیقات و فناوری:
- انتشار نتایج: نتایج پژوهش‌ها در قالب مقالات علمی، گزارش‌ها، کتاب‌ها و ارائه‌ها در کنفرانس‌ها منتشر می‌شوند تا در دسترس جامعه علمی و عموم مردم قرار گیرند.
- تبدیل به محصول یا خدمت: نتایج پژوهش‌ها می‌تواند مبنای توسعه محصولات جدید، بهبود فرآیندها یا ایجاد خدمات نوین در صنایع مختلف (مانند پزشکی، فناوری، کشاورزی) قرار گیرد.

- تأثیرگذاری بر سیاست‌گذاری‌ها: یافته‌های پژوهشی می‌تواند به سیاست‌گذاران در اتخاذ تصمیمات آگاهانه‌تر و مؤثرتر در حوزه‌هایی مانند بهداشت، محیط زیست، آموزش و اقتصاد کمک کند.
- آموزش و آگاهی‌بخشی: نتایج پژوهش‌ها از طریق دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها، رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی به دانش و آگاهی عمومی افزوده و منجر به تغییر رفتار یا نگرش افراد می‌شود.
- حل مشکلات عملی: پژوهش‌ها می‌توانند مستقیماً به حل چالش‌ها و مشکلات واقعی جامعه کمک کرده و راهکارهای عملی ارائه دهند.
- ساز و کار جلب مشارکت مردم و جامعه در تحقیقات وفناوری:
- نیازسنجی از جامعه: برگزاری جلسات، نظرسنجی‌ها، یا استفاده از پلتفرم‌های آنلاین برای پرسیدن از مردم که چه مشکلاتی دارند و دوست دارند در چه زمینه‌هایی پژوهش انجام شود.
- کارگاه‌های مشترک: تشکیل کارگاه‌هایی با حضور پژوهشگران و نمایندگان گروه‌های مختلف جامعه (مثلاً بیماران، معلمان، کشاورزان، کارگران) برای شناسایی موضوعات کلیدی.
- مشورت با سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها): این سازمان‌ها معمولاً در خط مقدم کار با گروه‌های خاصی از جامعه هستند و می‌توانند دیدگاه‌های ارزشمندی در مورد اولویت‌های پژوهشی ارائه دهند.
- **۶. شاخص های کلیدی**
- شاخص هایی که از طریق آنها همگانی شدن پژوهش سنجیده می شود مانند:
- تعداد محصولات ترجمان دانش برای گروه های مخاطب مختلف
- تعداد طرح های تحقیقاتی با مشارکت جامعه
- تعداد طرح های تحقیقاتی با مشارکت صنعت
- تعداد بازخوردهای گرفته شده از صنعت
- تعداد بازخوردهای گرفته شده از مردم
- تعداد بازخوردهای گرفته شده از جامعه دانشگاهی
- تعداد طرح های اثرگذار
- تعداد جشنواره ها/ سمینار ها/ رویداد ها با حضور مردم/ صنعت

۷. ضمانت اجرایی

۷-۱ الزامات سازمانی

اجرای این شیوه‌نامه پس از تصویب در شورای پژوهشی دانشگاه برای تمام مراکز تحقیقاتی، گروه توسعه فناوری های سلامت، کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی لازم الاجرا ست.

۸. سازوکار بازنگری

این سند هر دو سال یکبار توسط کمیته ترجمان و تجاری سازی دانش با مشارکت سایر ذینفعان مورد بازنگری قرار می‌گیرد.